

הלכות ומנהגי חב"ד

'מרבין בשמחה' כיצד?

"...כל יהודי יוסיף בכל ענייני שמחה, הן בנוגע לעצמו, והן בנוגע לשמחה אחרים (כידוע),¹ לשלימות עניין השמחה היא דווקא יחד עם אחרים).

"ולכל לראש - עלידי הוספה ב'פיקודי ה' ישרים משמחי לב', לימוד התורה, נגלה דתורה ובפרט פנימיות התורה. ו'תלמוד גדול שמביא לידי מעשה' - קיום המצוות בהידור.

"ועוד, וגם זה עיקר - שעל-ידי 'מרבין בשמחה' בתורה ומצוות, יתווסף גם ב'מרבין בשמחה' בפשטות, גם בעניינים הגשמיים ועל-ידיהם, כפי ההוראה עליפי השולחן-ערוך.

"הן לשמח את עצמו והן לשמח את זולתו, החל מבני-ביתו: הבעל יוסיף בלשמח את אשתו, וההורים - בפרט האב - יוסיפו בלשמח את ילדיהם בעניינים המשמחים את הקטנים (על-פי טבע) כפסק השולחן-ערוך,² וגם - להוסיף

(1) "ראה רמב"ם הל' יו"ט פ"ו הי"ח".

(2) "פסחים קט"א. רמב"ם שם. טוש"ע או"ח סי' תקכ"ט ס"ב. שו"ע אדמו"ר הזקן שם ס"ז" [שם פורט: הקטנים - נותן להם קליות ואגוזים (ובסהמ"צ להרמב"ם מ"ע נד - פירות ומיני מתיקה, וראה נטעי גבריאל הל' יו"ט ח"ב פנ"ג הע' ז), והנשים - קונה להם בגדים ותכשיטין כפי ממונו, והאנשים... אין יוצאין ידי חובת שמחה אלא בין...].

בלשמח יהודים אחרים שסביבו...³

שבת-קודש פרשת תשא

י"ח באדר-א'

בקריאת פרשת העגל⁵ מנמיכים מעט את הקול⁶, אבל יש להקפיד שגם אז יוכל כל הציבור לשמוע את הקריאה היטב.

הפטרה: וישלח אחאב (מלכים-א יח, כ"ט).

(3) ספר השיחות תשנ"ב ח"ב עמ' 391 (כולל ההערות שבמרכאות).
(4) כך מופיע תמיד שם הפרשה **בנותת** בתורה-אור וכו' עד ליקוטי-שיחות וספרי השיחות תשמ"ז-נ"ב, וזאת גם במקרים **שבפנים** השיחה משתמש הרבי בשם "כי תשא" (צורה זו - ע"פ סדר תפילות כל השנה שבסו"ס אהבה ברמב"ם) - ראה סה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 280. תש"נ ח"א עמ' 362. תשנ"ב ח"ב עמ' 424 והערה 23. רק בהיום יום (ובילקוט-כיס באנגלית לשנת תש"ג) נקראת הפרשה "כי תשא".

(5) עליית 'שני' נמשכת עד סוף מעשה העגל, כיוון שבני לוי לא חטאו בעגל (כנה"ג סי' תכה, מג"א שם).

(6) אלה הקטעים שקוראים בקול נמוך: מ"ורא העם" עד "לגוי גדול" (לב,א"י), וחוזרים לקרוא ("יחל משה . . .") כרגיל, ושוב בקול נמוך מ"וישמע יהושע" עד "מהר חורב" (לב,ז-לג,ו), וחוזרים לקרוא כרגיל - כן המנהג נפוץ, גם בין אנ"ש ובבית חיינו. הפרטים - מהרה"ח ר' יוסף-יצחק שיח' אופן. המקור - בפרייחדש סי' תכה ס"ק ז (בשינויים קלים).

(7) ספר-המנהגים עמ' 33. לוח כולל-חב"ד.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'קכז

ערב שבת-קודש

פרשת כי-תישא

י"ז באדר א' התשע"ו

שנת ה'קהל

יוצא-לאור עלי-ידי

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק

לשמחה – מה זו עושה?

ומדוע שמחה?

ישנם כאלו "יראי-שמים" שמהדרים ביותר במאמר רז"ל "אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה", וטוענים: לשמחה מה זו עושה – בה בשעה שבית המקדש חרב וכו'?!... אבל אף על פי כן, יודעים אנו שדרכו של הבעל שם טוב היתה להדגיש את עניין השמחה – "עבדו את ה' בשמחה".

ובאמת אין זה חידוש של הבעל שם טוב, אלא זהו פסק דין מפורש בדברי הרמב"ם: בסוף הלכות לולב כותב הרמב"ם: "השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה... עבודה גדולה היא... ואין הכבוד והגדולה אלא לשמוח לפני ה', שנאמר והמלך דוד מפזז ומכרכר לפני ה' וגו'"; ובהלכות דעות כותב הרמב"ם: "צריך האדם שיכוין לבו וכל מעשיו כולם ("שבתו וקומו ודבורו... אכילה ושתייה וכו'") לידע את השם בלבד... נמצא... כל ימיו עובד את ה' תמיד... כל מעשיך יהיו לשם שמים... בכל דרכיך דעהו".

ואם כן, כאשר מקיימים שני פסקי דינים אלו, אזי נמצאים תמיד במעמד ומצב של שמחה. ועניין זה מודגש ביותר על פי המבואר בחסידות גודל מעלת עניין המצוות, שעל ידם נעשה קשר ושייכות בין הבורא לנברא – שהרי בעצם אין ערוך הנברא לבורא, וכאשר הבורא מצווה לנברא ציווי מסוים, שיעשה דבר פלוני, או שימנע מעשיית דבר פלוני, אזי נעשה קשר ושייכות בין הבורא לנברא. ובפרט על פי הידוע שהוא ורצונו וחכמתו ודעתו אחד, אחדות פשוטה, שאינה נחלקת לחלקים, ואם כן, כאשר מקיימים רצונו יתברך, שזהו עניין המצוות, אזי מתאחדים עם אחדות הפשוטה. ומזה מובן גודל השמחה שבקיום התורה ומצוות – כמבואר בתניא המשל מ"שמחת הדיוט ושפל אנשים בהתקרבותו למלך בשר ודם המתאכסן ודר אתו עמו בביתו, וקל וחומר לאין קץ לקרבת ודירת מלך מלכי המלכים הקב"ה", כך, שבשעת מעשה שוכח הוא לגמרי שהוא הדיוט ושפל אנשים, ושמח ביותר על היותו ביחד עם המלך.

ונמצא, שגם כאשר נמצאים במעמד ומצב בלתי-רצוי, יכולים לעמוד בשמחה גדולה מצד גודל המעלה שבקיום המצוות, באופן ש"בכיה תקיעא בליבאי מסטרא דא, וחדוה תקיעא בליבאי מסטרא דא", ויתירה מזה, ששמחת הנפש גוברת על עצבון הגוף, כמו שכתוב בתניא ש"תיקר נפשו בעיניו לשמוח בשמחתה יותר מהגוף הנבוה, שלא לערוב ולבלבל שמחת הנפש בעצבון הגוף".

(תורת מנחם – התועודיות תשי"ז חלק ב (ט"ו ע' 309)

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ז באדר-ראשון ה'תשע"ו - כ"ד באדר-ראשון ה'תשע"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ז באדר-ראשון	הלכות מאכלות אסורות פרק יז. הלכות שחיטה... בפרקים אלו. פרק א-ב.	הלי שמיטה ויובל פרק יב.	מל"ת קצג. קנג. קצד. מ"ע קמו.
ש"ק	י"ח באדר-ראשון	פרק ג-ה.	פרק יג.	מל"ת קא.
א'	י"ט באדר-ראשון	פרק ו-ח.	שאלו שלום וגו'. ספר עבודה והוא ספר שמיני... הלי בית הבחירה... בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע קמו.
ב'	כ' באדר-ראשון	פרק ט-יא.	פרק ב.	מל"ת שו.
ג'	כ"א באדר-ראשון	פרק יב-יד.	פרק ג.	מ"ע קמו.
ד'	כ"ב באדר-ראשון	נדבות פי וגו'. ספר הפלאה והוא ספר ששי... הלכות שבועות... בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ד.	מל"ת סא.
ה'	כ"ג באדר-ראשון	פרק ד-ו.	פרק ה.	מל"ת סב.
ו'	כ"ד באדר-ראשון	פרק ז-ט.	פרק ו.	מל"ת רמח.רמט.

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן וציצת ותפילין	עלות השחר**		תאריך
							72 ד' לפני הזריחה	120 ד' לפני הזריחה	
6.00	5.35.2	12.24	11.54	9.02	6.20	5.22	5.01	4.14	ו', י"ז באדר ראשון
6.00	5.36.0	12.24	11.54	9.01	6.19	5.21	5.00	4.13	ש"ק, י"ח באדר ראשון
6.01	5.36.8	12.24	11.54	9.00	6.18	5.20	4.59	4.12	א', י"ט באדר ראשון
6.02	5.37.6	12.24	11.54	9.00	6.16	5.19	4.58	4.11	ב', כ' באדר ראשון
6.03	5.38.3	12.23	11.53	8.59	6.15	5.18	4.56	4.10	ג', כ"א באדר ראשון
6.03	5.39.1	12.23	11.53	8.58	6.14	5.17	4.55	4.08	ד', כ"ב באדר ראשון
6.04	5.39.9	12.23	11.53	8.58	6.13	5.15	4.54	4.07	ה', כ"ג באדר ראשון
6.05	5.40.6	12.23	11.53	8.57	6.12	5.14	4.53	4.06	ו', כ"ד באדר ראשון

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש	דה"י	צה"ש
תשא	4:58	6:12	5:13	6:13	5:04	6:12	5:16	6:14
ויקהל/שקלים	5:04	6:17	5:19	6:19	5:09	6:18	5:22	6:19

צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו • יו"ר: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

עורך אחראי: לוי יצחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מ"ל: המרכז לעזרי שלוחות, ת"ד 100 כפר חב"ד 6084000

טל' 0722770100, פקס: 03-9606169, ISSN 0793-7474

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

כך אוהב הרבי את החסידים

מידת חסידות ומידת האמת

עניין ההתדבקות והלחוחית זה התוועדות חסידית ועבודה שבלב. פעם, התוועדות חסידית היתה נותנת לאברך יסוד בחיים. בהתוועדות חסידית היו רואים מהי ידידות ומהי אהבה וחיבה, מה נקרא אמת, מהו עניו, וכיצד יש להתמסר לזקני החסידים. [...] כל מלה שנשמעה מחסיד היתה נלמדת, חזרו עליה, הפנימו אותה בראש ובלב... פעם אחת ישבו ר' הילל מפאריטש, ר' זלמן זעזמער ור' פסח מאָלאַסטאָוקער והתוועדו. הם נפגשו באקראי בליובאוויטש, ושמוח א'יש עם רעהו באהבה ובידידות נפלאות. בינתיים נכנס ר' אייזיק מהומיל והשמחה גדלה, והתוועדו מאוד טוב.

כידוע, ר' זלמן היה משכיל נפלא ועמקן גדול, היה מדבר מאוד בקיצור ומאוד לעומק - (אדמו"ר הזקן אמר עליו: מילה של זלמן - מותר ללמוד. הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק [...] הרש"ב] מביא בשמו באחד המאמרים - גולל אור מפני חושך וחושך מפני אור, גולל אור שלפני הצמצום, מפני חושך הצמצום, וחושך הצמצום מפני שיתגלה אור העצמי) - והוא עשה את ר' הילל מפאריטש לחסיד.

ר' פסח היה עובד גדול ובעל מידות תרומיות. בזמן ההתוועדות התלהב ר' פסח מאָלאַסטאָוקער מאוד, חיבק את ר' זלמן זעזמער, נשקו בכל לבו והחל לבכות בכי מר, ואמר: זלמן, זלמינקע, אוי, אם הלב שלך היה כלי אמיתי לראש שלך, הכול היה באופן אחר לגמרי. רחמנות גדולה עליך.

ר' הילל אמר אז, שהוא התפעל ממידת החסידות של ר' זלמן זעזמער, וממידת האמת של ר' פסח מאָלאַסטאָוקער.

כל השלושה, ר' זלמן, ר' הלל ור' פסח, התעייפו מאוד מההתוועדות והחלו להירדם, אולם ר' אייזיק הלוא בא מאוחר, ועדיין היה בכוחו להתוועד. ר' אייזיק היה בעל חושים וכישרונות נפלאים ובעל ציור בדבור יפה ומסודר, ופה מפיך מרגליות.

אמר ר' אייזיק: שלמה המלך היה נעלה בחכמה, וכמו שכתוב "וה' נתן חכמה לשלמה"; החכמה נתונה לך. מה יכול להיות גדול, נעלה וטוב מהחכמה, ועוד עצם החכמה! ובכל זאת לא היה לו רבי. אם היה נוסע לרבי, הנה מלבד זאת שהחכמה היתה באופן אחר, היו לו גם חברים חסידיים עם [אפשרות] להיות בהתוועדות חסידית. - אז היה ממשיל את כל ההפלאות של אוהב ואהוב - על חסידים ורביים.

בהיותי פעם ראשונה בליאזונה - מספר ר' אייזיק - הייתי עדיין אברך צעיר, ושכבתי לישון ב[חדר] המניין הקטן של הרבי. התעוררתי באמצע הלילה והנה זלמן משרת הרבי, הולך עם נר בידו והרבי עצמו הולך. הייתי מבולבל ולא היה בי כוח להזיז איבר. כך אוהב רבי את החסידים, יותר מאהבת אם לבנה.

(ספר השיחות תרפ"ה-תרצ"א, תרצ"א עמ' 258-261 - בתרגום)

תשובה אמיתית דורשת הכרה בחטא

האם חטאם של ישראל בעבודת הבעל אינה חמורה יותר מהיותם 'פוסחים על שני הסעיפים'?! • בהיותו גם מאמין בה', הרי עובדת היותו 'פוסח' מעידה שאינו רוצה ברוחניות כלל אלא רק לפניות אישיות • יהודי הנראה בחיצוניות ל'ירא-שגמים' עלול לוותר לזמן מה על קיום השולחן ערוך כדי להשיג כבוד או ממון • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ל"פוסחים על שני הסעיפים".

ב. לאמיתו של דבר אינו מובן: איך ייתכן שיהודי יעבוד עבודה-זרה? הרי ישראל הם "מאמינים בני מאמינים"⁷, ואינם שייכים לכפירה חסוֹשלוֹם כלל⁸.

ויובן על-פי מה שכתב הרמב"ם⁹ שההתחלה דעבודה-זרה באה מצד זה שהשפעה שמלמעלה נמשכת על-ידי הכוכבים ומזלות, ולכן השתחוו ונתנו כבוד לכוכבים ומזלות בכדי שהכוכבים ומזלות ישפיעו להם השפעות.

האמת היא, שאף-על-פי שהשפעה נמשכת על-ידי הכוכבים והמזלות, אין לתת להם כבוד כלל, כיוון שאינם אלא "כגרזן"¹⁰ ביד החוצב"¹¹. וכמבואר בחסידות¹² החילוק בין אב ואם,

א. בהפטרתי¹ פרשתנו² מסופר אודות אליהו הנביא³, מה שעשה כשהיתה עת צרה - שבאה, כמו כל עת צרה, מצד טשטוש הדעות ובלבול המוחות. אליהו הנביא קיבץ את כל נביאי הבעל, עם כל ישראל, ואמר להם "עד מתי אתם פוסחים על שני הסעיפים"⁴.

לכאורה, מדוע תבע מהם אליהו "עד מתי אתם פוסחים על שני הסעיפים"? היה לו לתבוע: עד מתי אתם עובדים לבעל, הגיע הזמן שתפסיקו לעבוד את הבעל ותתחילו לומר "הוי"⁵ הוא האלוקים"⁶.

ויובן בהקדמת ביאור החילוק בין עבודה-זרה

(1) מכאן עד סוס"ז - הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר (באידיש), ונדפס בלקו"ש ח"א עמ' 183 ואילך. במהדורה זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

(2) הפרשת פרשת תשא.

(3) מלכים"א יח, א ואילך.

(4) שם, בא.

(5) שם, לט. - וכפי שאכן אירע בסופו של דבר, שהתחילו בעצמם להכריז "הוי" הוא האלוקים" (מהנחה בלתי מוגה).

(6) ומזה משמע, שהעניין ד"פוסחים על שני הסעיפים" גרוע יותר, בפרטים מסויימים, מהעניין דעבודה-זרה עצמו, ולכן תביעתו של אליהו הנביא היתה (לא כל-כך על העניין דעבודה-זרה עצמו, אלא) על זה ש"פוסחים על שני הסעיפים" (מהנחה בלתי מוגה).

כי מצאתי חן בעיניך... ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה

(לג, טז)

יהודי יודע שעל פני האדמה יש עמים רבים, אבל הוא שונה מהם – "ונפלינו" – בכול, גם בדברים הפשוטים ביותר כמו שתיית כוס מים, שלפני פעולה פשוטה כל-כך יהודי מברך ברכה ומצהיר שכל העולם כולו נברא על-ידי הקב"ה.

וכשיהודי מראה לעין כול כי הוא שונה מהגוי – הוא מוצא חן בעיני הקב"ה.

(משיחת ט"ז אדר תשמ"ג. התוועדות תשמ"ג כרך ב, עמ' 1102)

* * *

אין להתפלא מאין שואב יהודי את הכוח להיות שונה מכל העמים – ובלשון מגילת אסתר, שגם בהיותו "בין העמים" הוא "עם אחד", "ודתיהם שונות מכל עם" – כי זו בקשה של משה רבנו מהקב"ה והקב"ה נותן את הכוחות לכך על-ידי התורה והמצוות, ובודאי שהקב"ה ממלא את הבקשה ונותן לישראל את הכוחות הדרושים לעשות זאת מתוך שמחה וטוב לבב.

(משיחת י"ב אדר תשמ"ה. התוועדות תשמ"ה כרך ב, עמ' 1369)

נשא עוון ופשע (לד, ז)

פירש הבעל-שם-טוב:

"נושא עוון" – הקב"ה נושא ומעלה את ניצוצות הקדושה המצויים בעוון ומחזירם לשרשם העליון.

(צוואת הריב"ש, סי' קמא, עמ' 54)

* * *

ומסביר רבנו הזקן:

את מעשה העבירה אי אפשר להעלות לקדושה, מפני שהוא רע גמור, ואין לו תקנה אלא ביטולו והעברתו מן העולם. אך הכוח המתאווה שבעבירה אינו רע (אף-על-פי שהוא מתלבש בעבירה – רע גמור), שהרי עצם כוח המתאווה אפשר לנצל גם לעבירה וגם למצווה, הכוח עצמו הוא כוח פשוט ואפשר להשתמש בו לכאן לכאן. לכן ביכולת האדם להפוך את לבבו מן הקצה אל הקצה, מאהבה זרה לאהבת ה'. וכשאדם עושה תשובה על חטאיו הרי הוא מעלה ונושא את הכוח המתאווה שהיה מלוכב בעבירה לשורשו העליון.

(לקוטי תורה דברים, דף סד עמ' ד')

* * *

איש אחד נכשל בחטא חמור, ונסע לאדמו"ר הזקן לבקש תיקון. קודם שנכנס ל'יחידות' עמד האיש ליד פתח חדרו של הרבי והרהר לעצמו: אולי לא כדאי לספר לרבי את הדבר, שהרי העניין יגרום לו צער ועוגמת-נפש? אך מיד עלה בדעתו שיש לספר לרבי, שהרי גם השם יתברך יודע הכול והוא סובל הכול... עודנו עומד ומהרהר ופתאום נפתחה הדלת, והרבי אמר לו:

הקב"ה אמנם יודע הכול ונושא הכול, הוא גם נושא עוון ופשע; אבל אנחנו – מה אנו, ומה אנו יכולים לעשות...
פרץ האיש בבכי, והרבי סידר לו תיקון תשובה.

(שמועות וסיפורים חלק ב, עמ' 111)

הסעיפים".

עבודה-זרה פירושה, שהוא אמנם חושב באמת שהעבודה-זרה נותנת לו השפעה. ולכן, אף שעניין זה הוא בשביל פניה, אף-על-פי-כן, הרי פניה זו היא אצלו באמת, שהוא אכן סבור שעל-ידי זה שיעבוד את הכוכבים ומזלות, יתנו לו השפעה. מה-שאי-כן "פוסח על שתי הסעיפים" – הרי זה בספק, וישנם כאלו שעומדים תמיד בספק, ומזמן

שנצטוונו לחלוק להם כבוד, לכוכבים ומזלות, שלא זו בלבד שלא נצטוונו לחלוק להם כבוד, אלא עוד זאת, שזוהי גם עבירה – כי אב ואם הם בעלי בחירה, מה-שאי-כן כוכבים ומזלות שהם "כגרזן ביד החוצב".

ובשעה שנותנים כבוד ומשתחוים לכוכבים ומזלות – הרי זו עבודה-זרה, שהיא מהעבירות החמורות ביותר, כדאיתא בגמרא¹³: "חמורה

ה"פוסח על שתי הסעיפים" מורה על השחתה גדולה כל-כך, שלא זו בלבד שאין רצונו בשייכות לאלוקים אמת, אלא שאין לו שום שייכות לכללות עניין הרוחניות

לזמן תופס את עצמו ("כאפט ער זיך") שהעבודה-זרה אין בה ממש. ועוד אופן ב"פוסח" – עניין השיתוף: הוא מאמין בהקב"ה וגם בעבודה-זרה, להבדיל.

והרי האמת היא, שאפילו לעבוד עבודה-זרה בשיתוף או משום ספק – אפילו אם אין זה אלא בדיבור או במעשה בלבד, בלי שום אמונה בלב כלל – גם זו עבירה גדולה ביותר, עד שגם על זה מוסר יהודי את נפשו, כדאיתא בתניא¹⁷.

ד. ועל-פי זה יובן שבכמה וכמה פרטים גרוע עניין "פוסח על שתי הסעיפים" יותר מעבודה-זרה: אף שבכללות עבודה-זרה היא גרועה יותר, שהרי הוא מקולקל בקביעות ("שטענדיק פארדארבן"), והוא כופר רחמנא לצלן – מכל-מקום, בנוגע לתשובה, ה"פוסח על שתי הסעיפים" גרוע יותר, כי קשה יותר שה"פוסח על שתי הסעיפים" יעשה תשובה שלימה אמיתית.

ושני פרטים בזה:

א) מי שהאמין בעבודה-זרה, הרי בשעה ש"תופס את עצמו" ש"הוי' הוא האלוקים", ועד עתה היה בטעות מורה, מרגיש הוא את גודל החטא שעשה, ובמילא עושה הוא תשובה כדבעי, "ושב

עבודה-זרה שכל הכופר בה כאילו מודה בתורה כולה"¹⁴.

ונמצא, שהסיבה שעבדו עבודה-זרה היתה כדי שיקבלו מהם – לפי תפיסתם המסולפת – השפעות גשמיות, דהיינו, בשביל פניות אישיות. וזוהי הסיבה שיהודים, שהם "מאמינים בני מאמינים", עלולים להיכשל, רחמנא ליצלן, בחטא עבודה-זרה – כי אין זה באופן שהם עובדים עבודה-זרה באמת חסו-שלום, כי אם בשביל פניות (זה שיהודי עובד את הקב"ה, אין זה רק בכדי שישפיע לו את צרכיו, אלא להיותו מסור ונתון אליו באמת ובלב שלם, "שלא על מנת לקבל פרס"¹⁵. מה-שאי-כן עובד עבודה-זרה, להבדיל, הרי זה רק בשביל ההשפעות שמשפיעה).

וזהו גם-כן הטעם שעבדו את הבעל, כמו שכתוב¹⁶ "ומן אז חדלנו גו' חסרנו כל".

ג. הגם שכללות עניין עבודה-זרה הוא בשביל ההשפעות שמקבלים על-ידה, הרי בזה גופא ישנם שני אופנים: עבודה-זרה, ו"פוסח על שתי

13 נדרים כה, א. וש"נ.

14 וכן לאידך גיסא (ראה ספרי ופרשי' שלח טו, כג. ועוד). – מהנחה בלתי מוגה.

15 אבות פ"א מ"ג.

16 ירמיה מד, יח.

17 ספי"ט.

פרשת תשא

העשיר לא ירבה והדל לא ימעט (ל,טו)

עשרת הגרה הם כנגד עשר הכוחות שיש בנפש כל אדם מישראל, היינו ג' כוחות השכל וז' המידות. יש עוד כוח בנשמה, והוא כוח הרצון שלמעלה מהשכל, והוא מתבטא במסירות־נפש על קידוש ה'. אף־על־פי־כן נצטוו בני־ישראל לתת רק מחצית השקל – עשרה גרה ולא אחד־עשר, כי הרצון נכלל ב'דעת' [שכן 'דעת' משמעו גם 'רצון', כנאמר (עמוס ג), 'רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה']. משום כך נשאר המספר עשר ולא יותר. זהו שאמר הכתוב: "העשיר (בדעת) לא ירבה" (על עשר) – כי דעת ורצון הם עניין אחד. "והדל (בדעת) לא ימעט" (מעשר) – כי בכל יהודי יש הכוח למסירות־נפש.

(אור־התורה שמות, כרך ו, עמ' א'תתקכו)

בחרט (לב,ד)

ויצר אותו בחרט: ... כמו "וכתוב עליו בחרט אנוש" (רש"י)

יש לרדק בזה: מדוע מעתיק רש"י מהפסוק גם את המילה "אנוש"? אלא רש"י מרמז כי חטא העגל היה בדוגמת חטא דור אנוש. חטא העגל לא היה עבודה זרה ממש ח"ו, היינו שלא עשאוהו במקום הקב"ה, אלא כ'ממוצע' במקומו של משה (כמבואר במפרשים). אך מזה נשתלשל החטא של עבודה זרה ממש בכמה מבני־ישראל, שהחשיבו את ה'ממוצע' לבעל בחירה, אף שלאמיתו של דבר אינו אלא כגרזן ביד החוצב בו. זו היתה גם טעותם של בני דור אנוש, שהחשיבו את הכוכבים והמזלות ל'ממוצעים' בעלי בחירה, וכמבואר ברמב"ם (ריש הלכות עבודה זרה).

(לקוטי שיחות כרך יא, עמ' 150-151)

אלה אלהיך ישראל אשר העלון מארץ מצרים (לב,ד)

כשבא משה לפני פרעה בדרישה להוציא את בני־ישראל מארצו, ענה פרעה "לא ידעתי את ה'". הפירוש בזה, שפרעה לא כפר לגמרי במציאות ה', אלא שחשב כי עזב ה' את הארץ והניחה ביד הכוכבים ומזלות, ואילו הוא אינו מתערב בהנהגת העולם, כי הוא מרומום ונעלה מכך. על זה אמר משה לפרעה: "בזאת תדע כי אני ה' בקרב הארץ", היינו על־ידי עשרת המכות, ששידדו את מערכות הטבע, תדע שגם בקרב הארץ אין עוד מלבדו, והכוכבים ומזלות אינם אלא כגרזן ביד החוצב בו. אולם בשעה שאנשי הערב־רב ראו כי בושש משה לרדת מן ההר, חזרו וטענו (והטעו בזה גם את ישראל) שהכוכבים ומזלות הם המנהיגים, ומה שלקו מצרים ומזלם לא הגן עליהם הוא מסיבה אחרת: מזל מצרים הוא מזל טלה (לכן השתחוו המצרים לטלה), ובא מזל שור, שהוא אחר מזל טלה וסמוך לו, נלחם עם מזל טלה וניצחו. לכן עשו עגל ואמרו עליו "אלה אלהיך ישראל אשר הוצאתיך מארץ מצרים". כלומר, מזל שור הוא שהוציאם ממצרים, ולא יד ה' עשתה זאת... זהו שקובל הנביא "וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב" (תהילים קו).

(אור התורה, שמות כרך ו, עמ' א'תתקפהז)

ורפא לו¹⁸.

לעומת זאת, ה"פוסח על שתי הסעיפים", כיון שמאמין גם בהקב"ה, הרי אפילו לאחרי זה, אינו מרגיש כל־כך את גודל החטא, בחשבו לעצמו: וכי מה חטאתי כל־כך? הרי מלכתחילה הייתי בספק אפילו בחיצוניות, ובאמת הרי אני כמו כל בני־ישראל, תמיד הייתי מאמין וכו' וכו'. ובמילא אין חרטתו באמת ואין תשובתו שלימה¹⁹.

לעומת זאת, ה"פוסח כו", כיון שעניין הרוחניות אינו נוגע לו, אלא נוגע לו רק הגשמיות שלו, הרי אפילו כשיבוא אל האמת, שגשמיות תלויה רק בהקב"ה, גם אז לא ישוב בתשובה להקב"ה באמת, אלא בשביל הגשמיות.

ה. כל זה הוא רק בנוגע לעצמו. אבל ישנו עוד עניין שבו "פוסח על שתי הסעיפים" גרוע

כדי שלא יאמרו עליו שהוא "בטלן", כדי שיהיה לו כבוד המדומה, או עוד מזמן... נכון בעיניו "למכור", לפי שעה על־כל־פנים, את הקב"ה כביכול, יחד עם הנשמה שלו

מעבודה־זרה, והוא: בנוגע לזולתו. מי שעובד עבודה־זרה רחמנא־ליצלן, אף יהודי לא ילמד ממנו. בידוע שהוא כופר, אין לאף אחד עסקים עמו. לעומת זאת, ב"פוסח על שתי הסעיפים", כיון שהוא גם מאמין, הרי הוא בכלל "מחטיא את הרבים", והמחטיא את הרבים קשה מכולם²³.

1. איתא בגמרא²⁴, שיצר הרע של עבודה־זרה – ביטלו את כוחו. אבל עניין "פוסח על שתי הסעיפים", גם היום הוא חזק יותר מיצר הרע דעבודה־זרה, אם בדקות דדקות, אם בדקות, או עוד יותר מזה.

ישנם כאלו שבשביל פניות גשמיות – פרנסה, כבוד המדומה, ו"מה יאמרו הבריות" – מוותרים לפי שעה על כמה וכמה עניינים של תורה ומצוות. למשך מספר ימים או מספר שבועות, מעמיד הוא את השולחן־ערוך יחד עם הקב"ה, כביכול, על המדף, בכדי שלא יאמרו עליו שהוא "בטלן", שאינו מבין את הזמן ההווה, ובפרט שכאן ב"אמריקא" צריכים לוותר על הדברים הישנים, להתנהג במקצת לפי רוח הזמן כו'.

(23) ראה ספרי ופרש"י תצא כג, א. ועוד.

(24) יומא סט, ב ובחדא"ג ט, א.

ב) מי שמאמין בעבודה־זרה שלא בשיתוף הרי הוא מקולקל בתכלית רחמנא־ליצלן, הוא טועה וסבור שהבעל הוא – חס ושלוש – האלוקים. אבל ייתכן, שאף־על־פי שהוא נפרד מאלוקים אמת, מכל־מקום, כללות עניין הרוחניות נוגע לו²⁰. לעומת זאת, ה"פוסח על שתי הסעיפים" בשיתוף, הרי זה מורה על השחתה גדולה כל־כך ("אזא פארדארבנקייט"), שלא זו בלבד שאין רצונו בשייכות לאלוקים אמת, אלא שאין לו שום שייכות לכללות עניין הרוחניות²¹. וראיה על זה, שבידעו את האמת ש"הוי" הוא האלוקים", נכון בעיניו להמיר – חס־שלוש – את הקב"ה תמורת גשמיות, להמיר "מקור מים חיים" כדי "לחצוב... בארות נשברים"²².

עובד עבודה־זרה, אם רוחניות נוגעת לו, הרי בשעה ש"תופס את עצמו" בטעותו, יעשה תשובה.

(18) ישעיה ו, י.

(19) בעניין זה ראה גם רבינו יונה ריש ברכות, הובא ברמ"א ושו"ע אדה"ז א"ח סתר"ג. קונטרס ומעין מאמר יד פ"ב. וראה גם מכתב י"ג תשרי שנה זו (אג"ק ח"ד ריש עמ' כא).

(20) והיינו, שחסרונו הוא שהוא מקולקל בדיעות ר"ל, ולא בעניין האנושיות (מהנחה בלתי מוגה).

(21) דהיינו ששום דבר אינו נוגע לו, מלבד הפניות האישיות שלו (מהנחה בלתי מוגה).

(22) ירמיה ב, יג.

ובשביל זה, כדי שלא יאמרו עליו שהוא "בטלן", כדי שיהיה לו כבוד המדומה, או עוד ממון (שלאמיתו של דבר מתבזבז הממון על רופאים וכו', דכיוון שהממון בא שלא לפי רצונו של הקב"ה, הרי הוא מתבזבז על עניינים בלתי-רצויים²⁵, כיוון שחסר העניין של "יברכך גו' וישמרך"²⁶ מן המזיקין²⁷) – נכון בעיניו "למכור", לפי שעה על-כל-פנים, את הקב"ה, כביכול, יחד עם הנשמה שלו.

יש לדעת, שבכמה וכמה פרטים הרי זה גרוע עוד יותר מעבודה-זרה, מצד הטעמים הנ"ל:

א) קשה יותר לעשות תשובה באמת, כיוון שאינו מרגיש בתוקף כלי-כך את החטא. הוא ישלה את עצמו שחטאו אינו גדול כלי-כך, שהרי בכלל הוא יהודי ירא-שמים ("אן ערליכער איד"), ומה רעש אם למשך זמן קצר ויותר על עניין מסויים בשביל פרנסה וכדומה.

ב) הוא מושחת. הוא יכול להמיר עניינים רוחניים, שהם עניינים נצחיים, בעניינים גשמיים שאינם אלא לפי שעה, הוא מוכר את העולם-הבא הנצחי בשביל ממון וכבוד.

ג) הוא מחטיא את הרבים. אם ייצא, חסו-שלום, בכפירה גלויה, אזי יסלקוהו מד' אמות אלו, אבל כשעוטר ומכסה את העניינים שהם היפך התורה, באומרו שדבר לפי שעה לא נורא ("מאכט ניט אויס"), ומביא עוד "ראיה" מפסוק או מאמר רז"ל – הרי הוא מחטיא את הרבים.

(25) ראה גם שיחת 'י' שבט סמ"ד. וש"נ.

(26) נשא וכו'.

(27) ספרי ופרש"י עה"פ. במדב"ר פ"א, ה. ועוד.

ז. על כך היא ההוראה מההפטרטה, שעיקר התביעה היא: "עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים", דבר זה גרוע עוד יותר מעבודה-זרה.

וכפי שהיה אז, שכל ישראל עשו תשובה ואמרו "הוי' הוא האלוקים, הוי' הוא האלוקים", ב' פעמים, עוד יותר מאשר שעת מתן תורה, שבו נאמר "אנוכי הוי' אלוקיך"²⁸, פעם אחת²⁹, כמבואר בכמה מקומות שעל-ידי תשובה מגיעים למעלה יותר מהמצב שקודם החטא, "כפלים לתושייה"³⁰; ולא רק ב' פעמים ככה בכמות, אלא יתירה מזו, שהפעם הב' היא מדריגה נעלית באין ערוך מהפעם הא'³¹.

כן הוא גם עתה: כל אלו ה"פוסחים על שתי הסעיפים" – צריכים לעשות תשובה, ובכפלים לתושייה.

וכיוון שישראל הם ערבים זה בזה³², מעורבים זה בזה³³, לכן, האור שיקבלו על-ידי תשובתם, יומשך גם על אותם מישראל שהחטיאו, רחמנא לצלן.

וייתן ה' יתברך שיהיה זה בחסד וברחמים, והמחטיאים יחד עם אלו שגררו אחריהם יעשו תשובה בכפליים לתושייה, ויאמרו כולם יחד "הוי' הוא האלוקים, הוי' הוא האלוקים".

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת תישא, שושן פורים קטן ה'תשי"ז. תורת-מנחם כרך יט, עמ' 101-105 – בלתי מוגה)

(28) יתרו כב.

(29) ראה לקו"ת דרושים לשבת שובה סה, ג. סהמ"צ להצ"צ מצות וידוי ותשובה פ"ב (דרמ"צ לח, ב) ובכ"מ.

(30) איוב יא, ו. וראה שמו"ר רפמ"ו.

(31) ראה גם תו"מ ח"ח עמ' 133.

(32) סנהדרין כז, סע"ב. שבועות לט, סע"א.

(33) ראה תו"מ ח"ח עמ' 261. וש"נ.

– גיטין ז, ב. (וש"נ) שבאכילת דבר איסור יש חומרה לגבי שאר עניינים. מאידך, לפי המבואר בכמה מקומות הרי יצר דעבירה (גילוי עריות) קשורות עם עצם מציאותו של האדם וכו'. ויש לחלק.

נחשד לכל איסור?

ונחזור שוב לדברי הרבי בהדרן (עמ' שמט): "יתכן שבאטי אמנם לא היה יכול להתגבר על הנסיון הגדול דיצירה דעבירה (עם נכרית), ואף על פי כן נזהר ממאכלות אסורות".

ויש להוכיח זאת גם מגמרא מפורשת במסכת ע"ז סט, ב: אמר רבא אשה עובדת כוכבים וישראל מסובין אצלה חמרא שרי (היין מותר) – נהי דתקיף להו יצרא דעבירה יצרא דיינ-נסך לא תקיף להו.

דברים אלו מהווים אמנם חידוש, שהרי "החשוד על איסור חמור, חשוד על הקל ממנו כו'" (שו"ע יו"ד קיט, ה – מבכורות ל, א) ולפי זה, מי שנחשד על זנות עם עכו"ם מן הראוי היה לחשוד בו שגם אינו מקפיד על מגע עכו"ם בינם (שהוא איסור קל מדרבנן), ורבא חידש ש"חשוד על החמור נחשד על הקל" נאמר דווקא במקום שהתאוה לעבירה הקלה היא כמו תאוות העבירה החמורה. אמנם בגדון זה יצר עבירה (זנות) תקיף מיצר של יין נסך, לפיכך אף שלא יוכלו לכבוש תאוותם לגבי זנות עם העכו"ם, אין לחושדם בשתיית יינם (רמב"ן הלכות בכורות פ"ד לח, ב בדפי הרמב"ן).

ויש להוסיף: בשני סוגים של איסורים שונים לגמרי, מי שנחשד על אחד מהם אינו חשוד על השני אפילו בחמור וקל (עיין בית יוסף יורה דעה סוף סימן קיט, על פי הרמב"ן בתשובה; ש"ך יו"ד שם יב). עם זאת, אלמלא שיצרא דעבירה (זנות) תקיף יותר היו יהודים אלו נחשדים גם על יין נסך, משום ששתיית סתם יינם יש בה הנאת הגוף והריהי כעין העבירה על הזנות (מהרי"ט אלגזי בכורות שם).

ועדיין אולי יש לחלק בין יין ושאר מאכלות אסורות.

מקור כל טוב בתורה

בקונטרס ענינה של תורת החסידות אות ג'

(נעתק בתורת מנחם כרך מה עמ' 259): "התורה, להיותה תכלית האמת והטוב, ישנם בה כל העניינים הטובים שבכל השיטות".

ברוח קביעה זו כותב ב'פתח עינים' להחיד"א (בבא קמא צב, א) לבאר לשון וסגנון תמיהת חז"ל "מנא הא מילתא דאמרי אינשי": "צריך להבין, מה זו שאלה למצוא רמז בתורתנו הקדושה שיחה זו שיחת הבריות? ויראה דהתורה שלימה כוללת כל דבר טוב וחכמה שבעולם, וכי היכי דאמרינן בתעניות [=במסכת תענית ט, א] ליכא מידי דכתיב בכתובים ולא רמיז באורייתא, הכי נמי דבר אמיתי דאמרי אינשי משל או מוסר טוב, מוכרח שיהיה רמוז בתורה, כי 'תורת ה' תמימה' (תהלים יט, ח) ולא יבצר ממנה מזימה [=מחשבה – ראה איוב מב, ב] וזהו ששאל, דהני מילי דאמרי אינשי מילי שפירי הם אמת, ומוכרח שיהא רמוז בתורה וכו'".

להגדיל תורה ולהוציא לאור

כידוע, הרבי תבע לפרסם 'חידושי תורה' בדפוס בהזדמנויות שונות, הן מתלמידי הישיבות (ראה ראשי-דברים ד' אדר שני תשמ"א – בעת ביקור האדמו"ר מבעלז שליט"א – והנסמן שם, ובמהדורת תשס"ט סעיף יז הע' 93) והן מרבנים. הדברים הגיעו אף כדי התבטאות נדירה חריפה – בשיחת ש"פ נצבים וילך תשמ"ב ס"ח (הובא ב'ספר היובל קרנות צדיק' עמ' רעז הערה 2) על מעלת "הוצאה לאור" של דברי תורה – שטרם פרסומם הרי הם במצב הפכי חסו-שלום! ויש בנותן טעם להביא מה שכתב המבי"ט בהקדמתו לספרו 'בית אלקים': "חייב כל אדם המחודש טובו מתוך לקח טוב, להודיע מה שחידש בחכמתו מחכמת התורה לתלמידיו ולחבריו, ואם יזכהו הא"ל להגדיל תורה ולהאדירה יודיעה גם כן בכתב לאחרים קרובים ורחוקים ממנו כדי שיהנו כולם מחכמתו".

וב'פלא יועץ' ערך חידוש: "וכל אשר יחדש יכתוב ידו בספר, ואל יהי בז להן. וכן יכתוב ידו כל אשר ישמע דבר חדש... הכותב חידושי תורה מכפר עליו כאילו הקריב קרבנות... וכתבו גם כן שעתידי אדם ליתן את הדין על שגילו לו חידושי תורה ולא כתבם, שלא גילו לו אלא על מנת שיכתבם ויהנו ממנו".

'עד מתי' של אליהו

עוד באמצע ההתוועדות בא משיח צדקנו

...כמוזכר לעיל שאלהו הנביא הוא מבשר הגאולה, ובלשון חז"ל במאמר הארוך [כ"ק אדמו"ר חייך ואמר:] אבל לא כמו אריכות הגלות... [בסוף מסכת סוטה שסיומו וחותרו "אליהו הנביא זכור לטוב... יבוא ויגאלנו".

ולהעיר, שמאמר זה הוא בכרייתא דרבי פינחס בן יאיר, שמענייניו העיקריים הוא פדיון שבויים, החל מהשבייה דכללות עניני הגלות. אשר גם כשנמצאים בחסדי ה' במלכות של חסד, הרי זה מעמד ומצב של "שביה" ביחס למקומו האמיתי של כל אחד ואחת מישראל, סמוך על שולחן אביו המלך, מלך-מלכיי המלכים הקב"ה, ולכן צריך להיות תיכף ומיד העניין ד"פדיון שבויים" (עניינו של רבי פנחס בן יאיר) – שבא "אליהו הנביא זכור לטוב" ומבשר שמשח צדקנו "הנה זה בא".

והעיקר – שנעשה כן בפועל ממש ותיכף ומיד ממש, שהרי הגאולה היתה צריכה לבוא כבר לפני זמן רב, שכבר אז "כלו כל הקיציין", ולכן צועקים בניישראל "עד מתי"...

שבזה נכלל גם ביטול הספיקות (באם ישנם אצל מישהו) בנוגע לזמן הגאולה, האם הגיע כבר זמן הגאולה, או שצריך עדיין לחשב קיצים כו', כאמור, שהגאולה היתה צריכה להיות אתמול ושלשום, ולפני זמן רב, ובפרט שישנו גם הפסקדין של כמה וכמה רבנים ומורי הוראה בדורנו זה שמשח צדקנו צריך לבוא תיכף ומיד ממש, "לא עיכבן כהרף עין" – "הרף עין" דסיום מעשינו ועבודתינו, וברגע שלאחרי זה ה"הרף עין" דגאולה האמיתית והשלימה.

וכן תהיה לנו – שעוד באמצע ההתוועדות בא משיח צדקנו, ויחד עמו תהיה המשך ההתוועדות באופן שהקב"ה בעצמו, עצמות ומהות, מתוועד עם כל אחד ואחת מישראל וכלליישראל, ואז תהיה השמחה הכי גדולה, למעלה גם משמחת פורים שהיא באופן ד"עד דלא ידע".

(מהתוועדות שבת קודש פרשת כ"תשא, ט"ז באדר ה'תשנ"א. התוועדות ה'תשנ"א, כרך ב, עמ' 363)

"עד מתי" זועקים, לא אומרים

בהפטרה מסופר אודות המאורע דאליהו בהר הכרמל, שבו פנה אליהו הנביא לבניישראל ואמר להם: "עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים, אם ה' הוא האלוקים לכו אחרי וכו'".

כאשר נתבונן לרגע בפרטי מאורע זה – מצב שבו היו צריכים לפעול אצל כמה וכמה מבניישראל שיידעו ש"ה' הוא האלוקים", ולא יעבדו לבעל חס ושלום, ולמטרה זו בנה אליהו הנביא מזבח והקריב קרבן בחוץ [למרות האיסור דשחוט חוץ, בתור הוראת שעה], ובמעמד זה פונה אליהו הנביא לבניישראל ואומר להם: "עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים וכו'". [..].

כל מי שיש לו מושג כלשהו באהבת ישראל, ובפרט "ואהבת לרעך כמוך", וכל מי שיחשוב לרגע שמדובר אודות אליהו הנביא – יבין בפשטות עד כמה נגע לליבו של אליהו הנביא מצבם של בניישראל, ומכיוון שכן, לא יעלה על דעתו של אף אחד שאלהו הנביא אמר דברים אלו בתור סיפור או הצעה, ואחר-כך הלך לטייל חס ושלום... אליהו הנביא כאב והצטער ביותר על מצבם של בניישראל, ולכן צעק מקירות לבו ותבע מהם בכל התוקף: "עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים!"...

(משיחת שבת פרשת תשא, שושן פורים קטן ה'תשד"מ; התוועדות תשד"מ, כרך ב, עמ' 1081-1079 – בלתי מוגה)

התגברות המצוה על התאוה

בהדרן על מסכת עבודה זרה (לקו"ש ח"ט דברים עמ' 33, נדפס גם בספר 'הדרנים על הש"ס' עמ' שמט) דן הרבי בסיפור הגמרא על מר יהודה ובאטי בר טובי שהיו ישובים לפני המלך, ולשניהם נתן לאכול מפרי אחר שחתכו בסכיננו, אלא שקודם שנתן למר יהודה נעץ את הסכין עשר פעמים בקרקע. כששאל באטי מדוע רק למר יהודה דאג להכשיר את הסכין, והלא גם הוא יהודי, נענה בשני אופנים. או שהוא אינו מוחזק כמקפיד על כשרות, או כי יודע עליו שעבר עבירה אתמול בלילה.

על כך אומר הרבי בתוך דבריו:

אפילו לפי האיכא דאמרי, שבאטי בר טובי עבר בוודאות על איסור באורתא.. עדיין אין זה טעם שהוא יכשילו בעוד איסור? הרי יתכן שבאטי אמנם לא היה יכול להתגבר על הנסיון הגדול דיצירה דעבירה (עם נכרית), ואף-על-פי-כן נזהר ממאכלות אסורות. ובפרט שאיסור הזנות עם נכרית (לא בדרך חתנות) בצנעא הוא איסור דרבנן, וגיעולי נכרים הוא איסור מן התורה.

ולכאורה יש להעיר מהמסופר בקידושין מ:א, רבי צדוק תבעתיה ההיא מטרוניתא (לדבר עבירה) אמר לה: חלש לי ליבאי (מחמת רעב)... איכא מידי למיכל (האם יש משהו לאכול)? אמרה ליה (המטרוניתא) איכא דבר טמא (יש בשר שאינו כשר). אמר לה (רבי צדוק): מאי נפקא מינה דעביד הא (הבועל נכרית) אכול הא (ראוי לאכול מאכל טמא).

וישנם שני ביאורים בסיפור זה: א) רש"י: "דעביד האי, הבועל ארמית, ראוי למאכל טמא", שהדברים כווננו לא על המטרוניתא אלא כלפי עצמו אמר: כיון שהזדמן לי לאכול דבר טמא משמע שאני ראוי לכך אם אשמע לה ("דהא מילתא דלא נזדמן לי אלא מאכל טמא יש לי ללמוד מכאן"). ב) בהגהות וחידושי הרד"ל – שהוא אמר זאת כדי ללמד למטרוניתא שתבין ברמז כמה חמור עליו עניין העריות אבל הוא עצמו לא היה צריך ללמוד זאת מכאן.

ולפי שני הביאורים משמע שאכן מי שאינו מסוגל להימנע מאיסור עריות, ראוי לו להיכשל

באיסור מאכלות אסורות מהתורה [בנוסף לכלל ש"עבירה גוררת עבירה"]. אך באמת יש לומר (א) כמובן שזהו רק תיאור מצב "בכוח" ולא "בפועל" – והשאלה בשיחה היא ששבור מלכא הכשילו בפועל.

ונוסף לזה: ב) בחידושי הריטב"א (קידושין שם) [ד"ה אמר מורי נר"ו]: "דהני רבנן דמסרי נפשיה לקטלא, משום ביאת כותי בפרהסיא היה מעשה שאסור מן התורה, ובמיד קנאין פוגעין בו כמעשה שהיה ולפיכך היא בכלל גילוי עריות שיהרוג ואל יעבור". לפי זה אולי יש לחלק בין מעשהו של באטי בר טובי "שאיסור הזנות עם נכרית (לא בדרך חתנות) בצנעא הוא איסור דרבנן" לאופן שבו ר' צדוק חשב למעשהו (באם יעשה) כפרהסיא.

ג) העיקר: בסיפור ר' צדוק בקידושין, המציאות בפועל היתה, שהמניעה מאכילת איסור [דבר קל לפי ערך] היא שמנעתו מאיסור [חמור] כגלוי עריות, ומצוה (של אי אכילת דבר טמא) גוררת מצוה (מנעתו מאיסור ג"ע). וכמו שכתב בפירוש גאון יעקב (לעין יעקב שם): ואחר שהביאו לו הדבר טמא לאכול והוא מנע ממנו בעבור ציווי השם, תיכף ומיד נתחזק הנשמה בקרבו וקנה קדושה יתירה, עד כי היה לו כוח לגבור על כח התאוה בדבר הערוה... שנפשו חומדתו (בשם "הגאון ר' רפאל מהאמבורג").

ומעין זה נמצא בפירוש הרי"ף (הרב יאשיהו פינטו) על הע"י (קידושין שם) שדייק בדברי רש"י – מעין השאלה בשיחה על סיפור הגמרא בעבודה-זרה – "וכי מה שחטא בדבר אחד מוכח שיחטא בכ' והרי אפשר שחטא בא' ולא יחטא בדבר אחר"? ומזה דייק: "מאי האי שלא נזדמן מאכל אחר כי אם דבר טמא, אלא שמן השמים הזמינו לפנינו כדי ללמוד שעבירה גוררת עבירה, והבועל ארמית שהיא דבר טמא יתלו חייו בדבר טמא... עושי דברו – בענין בועל ארמית – לשמוע בקול דברו – במאכל – או [פירוש אחר:] 'עושי דברו' – שלא לאכול דבר טמא, כי ממנו למד 'לשמוע בקול דברו' שלא לבעול ארמית. ולהעיר עוד שעצם הקושיה – שיתכן שבאטי לא היה יכול להתגבר על יצר דעבירה אבל כן נזהר ממאכלות אסורות – תומתק לפי דעת התוס' (ד"ה השתא

שמחה על טענת המתנגדים?

להבין מקריצת עיניים ומרמיזת שפתיים... • למה התכוון הרבי בציטוט מכתב אדמו"ר הזקן בעקבות הטענות על החסידים? • כיצד פעלה הסתכלותו של רבי יוסי גם על חכמים נוספים ועד להלכה? • יצר עבודה־זרה וגלוי עריות מי גדול ממי – לאור הדרן של הרבי • וכיצד צריכים לקבוע־עתים לתורה? • רשימה נוספת בסדרת 'יסודתו בהררי קודש'

תוספת תנופה הודות למקטרגים

כנגד החסידים – כפי שצוטטה בהתוועדויות תשמ"ז שם עמ' 190; ואכן, באותה שנה, כידוע, היה מבצע חנוכה ב'שטרעם' הכי גדול, בעקבות דרישת הרבי.

אך באמת המעיין באיגרת הנ"ל ייווכח, כי מסקנת הרבי היא דווקא מן הקטע שלא צוטט שם. וכך נאמר שם: "והעניין הידוע לנו, שבכללות אנ"ש השומעים מילי דחסידות בעירנו יש מהם הרבה אשר אינם מקיימים מה ששמעו כראוי ונכון כדבעי, כמו שאפשר להם לפי מוחם ולבם הטהור, והוא רק מחמת עצלותם לטרוח ולהטריח מוחם בעיון תפלה מעומקא דליבא ערב ובוקר, מידי יום ביום, רק בדילוג יום או יומיים... ומזה נתעוררו עלינו מקטרגים רבים למעלה... והטעם על פי מה שכתוב "שפת אמת תכון לעד", מכלל הן אתה שומע לאו, כשלא תכון לעד, רק בדילוג ולעתים וכו'. אך מה עושה הקב"ה החפץ בהצדקם ורוצה בקיומם, הוא מעמיד עליהם מסטינים מלמעלה, המקטרגים עליהם, עד שלגבי השקרים ההם נקרא "שפת אמת" ו"תיכון לעד". ולזאת יש להם לקבל באהבה ובשמחה רבה..."

בחורף תשמ"ו (התוועדויות תשמ"ז כרך ב' עמ' 190-191), בעת משפט הספרים, טען הצד שכנגד כי ארגון "אגודת חסידי חב"ד דארצות־הברית" שהוקם בשעתו, אינו פעיל. הרבי התייחס לטענה זו ואמר:

נשמעת טענה שחסידי חב"ד אינם פעילים, אינם עוסקים ב[הפצת] עניני יהדות כדבעי – הנה בראש ובראשונה ("לכל לראש") צריכים לדעת שטענה זו אין לה שחר!

ומכל־מקום עצם העובדה שנשמעת טענה זו מצדם של הטוענים, מהווה הוכחה ש"יש בה" משוהו מטענה זו, כאמור – "אין אדם נחשד אלא־אם־כן יש בו מקצת כו" (מו"ק יח, ב).

ולכן נדרשת תוספת ותנופה – לפעול יותר ממה שפעלו וכו', שכן לפי ערך הכוחות והיכולת, עדיין יש מקום להוספה.

את הדברים ביסס הרבי על יסוד איגרת אדמו"ר הזקן שכתב בשעתו אודות הרדיפות והטענות

ראיית פני הרב

בתורת מנחם כרך מח עמ' 389 מתבטא הרבי: לפעמים, אדרבה, יש צורך בראיה כמו בעת אמירת תורה על ידי הרב. והדברים נתבארו במספר מקומות בדברי המהרש"א ב'חידושי אגדות' שלו במספר מקומות בש"ס:

א. מסכת בבא קמא קיז, א (ד"ה א"ל דלו לי עיני ואחזי' וכו'): דהאדם מבין יותר מחבירו ומרבו כשרואה אותו בפניו דכתיב וראית את מוריך. ב. במסכת עירובין יג, ב (ד"ה הוה מחדדנא טפי): דיש להבין בקריצת עינים וברמיזת שפתיים והיינו רואות את מוריך שמראה לו פנים טפי וק"ל. ג. וביתר פירוט והבהרה במסכת הוריות יב, ב (ד"ה חזו לפומיה דכתיב והיו עיניך רואות וגו'): שהדבור של אדם משתנה ומשתמע לפעמים לתרי אפי אבל מתוך עקימת שפתיים וקריצת עינים שבאדם לפעמים יש להבין כוונת המדבר.

לראות בעולם רק את התכלית

ר' יוסי העיד על עצמו: "מימי לא קריתי לאשתי אשתי ולשורי שורי אלא לאשתי ביתי ולשורי שדי". מהי המעלה בהנהגתו? – בסיום על מסכת יומא (לקוטי שיחות כרך יז שיחה לפרשת אחרי – וב'הדרנים על הש"ס' עמודים צה־צו) מבאר זאת הרבי כך:

בעוד וחכמים אחרים ראו בעניין הנישואין כשלעצמו עניין בעל דרך וחיבות על פי תורה – ראה ר' יוסי בנישואין רק את העיקר והתכלית של "בית". כלומר, להשלים את כוונת הבריאה ש"לא (ל)תהו בראה (אלא) לשבת יצרה".

יתר על כן: לא רק במין המדבֵר (אשה) ראה את תכלית מטרת בריאתה מלכתחילה, אלא גם במין החי (שור) ראה את תכלית ומטרת מציאותו "שדי".

ומכאן נתבע הכהן־הגדול שביום־כיפור צריך להיות נשוי, שכן צריך להיות אז בדרגה כזו שיראה אז את אשתו בתור "ביתו", עיין שם בשיחה

בארוכה.

והנה מן הצורך להדגיש:

א) לאור המבואר בשיחה נמצא שאין זה רק עניין של שימוש בתואר כזה או אחר, אלא הסתכלות שונה לגמרי במשמעותה. מטעם זה אין הרבי מביא לגבי אישה מה שמצינו במקום אחר (גיטין נב, א) בפירוש רש"י: "שכל צרכי הבית על ידה נעשים והיא עיקר הבית" – כי שם הכוונה לתאר באופן מעשי את העובדה שהאשה "אשת חיל" מוצלחת, ואילו כאן רואה הרבי את הבית במובן של עיקר הבית ותפקידו במילוי הכוונה העליונה.

ב) במסכת גיטין (שם) מצינו שלהנהגתו של ר' יוסי יש השלכה מעשית – נפקא־מינה למעשה: מעשה באפוטרופוס שהיה דר בשכונתו של רבי יהושע בן לוי שהיה מוכר קרקעות היתומים וקונה תמורתם שוורים ולא העיר לו ריב"ל על כך דבר ("ולא אמר ליה ולא מידי").

ומבארת הגמרא:

סבר ליה – ריב"ל היה סבור – כרבי יוסי, דתניא אמר רבי יוסי מימי לא קריתי לאשתי אשתי ולשורי שורי אלא לאשתי ביתי ולשורי שדי – וברש"י: "שור – עיקרו של שדה".

כלומר: הנהגתו של ר' יוסי פעלה גם על ריב"ל – וגם להלכה פסק הרמב"ם בעקבות דברים אלו – בהלכות נחלות פי"א ה"ו: אבל מוכרין שדה ליקח שוורים לעבודת שדות אחרות שהשוורים הם עיקר כל נכסי שדות.

[והידוש בדבר, כי למרות שנפסק בהל' דעות פ"ה הי"ב לגבי אפוטרופוס – "ולא ימכור שדה ויקנה בית, ולא בית ויקנה מטלטלין כו" – הרי קמ"ל שאפשר למכור שדה ולקנות שוורים וכו'].

ג) לכאורה תמוה: מדוע ציטטה הגמרא בגיטין את הנהגת ר' יוסי בעניין אישה – "מימי לא קריתי לאשתי אשתי אלא לאשתי ביתי", אישה מאן דכר שמיה – להזכירה כאן כשעוסקים בשור.

אך על פי המבואר בשיחה, שבכל עניין ראה את העיקר והתכלית שלו, מובן שעניין "אשתי... ביתי" הוא היסוד להסתכלות כזו, לראות בכל דבר את המטרה והתכלית שלו במילוי הכוונה העליונה, ומזה נשתלשל גם אצל "שורי שדי" וק"ל.